

МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Останнім часом роль міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи неухильно зростає. Основна мета діяльності суб'єктів судово-експертної діяльності України спрямована на захист інтересів держави, прав і свобод громадян, прав юридичних осіб шляхом проведення об'єктивних науково обґрунтованих судових експертиз та експертних досліджень. Для досягнення даної мети, забезпечення високого рівня якості та зменшення загальних термінів виконання судових експертиз суб'єкти судово-експертної діяльності постійно прагнуть до відповідності передовим досягненням і здобуткам світової судово-експертної науки (1).

Міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи має важливе значення для реалізації принципу верховенства права, удосконалення судово-експертної діяльності та підвищення якості судової експертизи як однієї з основних форм використання спеціальних знань у сучасному судочинстві.

Слушною є позиція О. М. Ключова, який зазначає, що міжнародне співробітництво у галузі судово-експертної діяльності неможливе без міжнародної правової допомоги в судових провадженнях, яка реалізується з урахуванням норм і принципів міжнародного права (2, с. 155).

У зв'язку із зазначеним професор О. М. Ключов виокремлює наступні принципи міжнародного співробітництва у судово-експертної діяльності, а саме:

– *принцип обов'язковості держав співпрацювати одна з одною.* Відповідно до реалізації цього принципу склалася одна із основних форм міжнародного співробітництва держав у галузі судової експертизи – укладання договорів про співпрацю;

– *принцип суверенної рівності держав.* Кожна держава залишає за собою право визначати умови та порядок проведення судових експертиз на своїй території іноземними судовими експертами (ст. 23 Закону України «Про судову експертизу»);

– *принцип добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом.* Даний принцип реалізується у внутрішньодержавному процесуальному законодавстві, що регулює питання призначення та проведення судових експертиз, і в практиці надання міжнародної правової допомоги за кримінальними та цивільними справами;

– *принцип поваги до прав людини та загальних свобод* має бути провідним не тільки в законодавстві щодо судово-експертної діяльності, але й у практиці проведення судових експертиз. Міжнародною спільнотою напрацьовані в межах принципу такі вимоги до проведення судових експертиз як: незалежність судових експертів; розумні межі обмеження прав людини при проведенні судово-медичних і судово-психіатричних експертиз; рівність сторін у судовому

провадженні при вирішенні питання щодо вибору експерта чи експертної установи, визначення питань експерту тощо (2, с. 155-157).

Безсумнівно зазначені принципи відіграють важливу роль у міжнародному співробітництві в галузі судової експертизи, недотримання яких не буде сприяти удосконаленню існуючих та створенню нових методів та методик судової експертизи, обміну досвідом експертної практики тощо.

Важлива роль відводиться міжнародному науковому співробітництву в галузі судової експертизи, на що звертається увага в ст. 24 Закону України «Про судову експертизу» (3). Аналіз зазначеної норми надає можливість виокремити основні напрямки міжнародного наукового співробітництва в галузі судової експертизи (4):

а) обмін інформацією:

- з науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок;
- з нових учбових, методичних та довідкових видань;
- з наукових конференцій, семінарів, виставок у галузі криміналістики та судової експертизи, що плануються;
- безпосередній обмін методичними, науковими та довідковими матеріалами та документацією, у тому числі інформаційно-довідковими даними в електронному вигляді відповідно до міжнародних стандартів;

б) координація наукової роботи з проблем судової експертизи у формі:

- спільної розробки методів та методик судової експертизи,
- виконання наукових розробок;
- здійснення авторського супроводження та впровадження розробок в експертну практику;

в) проведення підготовки та підвищення кваліфікації кадрів на засадах:

- проведення спільних шкіл, семінарів, курсів з освоєння нових методів та методик судової експертизи;
- взаємних стажувань спеціалістів;

г) взаєморецензування наукових розробок та експертних висновків, апробація методик експертних досліджень та технічних засобів;

д) надання науково-методичної, консультативної та практичної допомоги одна одній у питаннях наукової та експертної діяльності тощо.

Список бібліографічних посилань:

1. Міжнародне співробітництво Київського науково-дослідного інституту судових експертиз. URL: <https://kndise.gov.ua/news/news-view/c-22>.

2. Ключев О. М. До питання міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Том 18 (2018). С. 154-162.

3. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

4. Договір про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Грузії в галузі судової експертизи: *Міжнародний документ* від 04.11.1996 URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/268_037.